

Dirk Pauwels, artistiek leider Victoria, en Moniek Toebosch, beeldend kunstenaar en docente Rijksacademie Amsterdam. De laatste twee waren de mentoren van *BL&K* en zo als 'pedagogisch verantwoordelijken' eerste betrokkenen. Daarnaast sprak ik met studenten (meest uitgebreid met Mette van der Sijs en Kees Roorda). Ik zag enkele 'toonmomenten' van de studenten op het Victoria-festival (van 30 april tot 3 mei) dat bijna uitsluitend gewijd was aan hun werk, sprak met mensen uit de 'binnenste en buitenste kring' van Victoria. Ik wilde bij dit alles een praktijk in het veld van 'kunst' en 'opleiding' op het spoor komen.

Vragen in Gent

'Gent heeft het moeilijk gehad met alle vormen van heerschappij: met koningen en keizers, met het katholicisme, het belgicisme, het kapitalisme. Maar misschien heeft de rebelse reflex méér te maken met een wantrouwige, koppige weerstand tegen het opene en het vreemde, dan met trots en vrijheidsdrang.' Bart Verschaffel

'Tussen historische gereserveerdheid en emanciperende grootspraak ingeklemd ligt een moeilijk definieerbaar gebied, waarin het provincialisme en een zeker mondain dédain voor de buitenwereld samengaan.' Stefan Hertmans

Victoria is typisch Gents, beweren velen. Wat daarmee bedoeld wordt, is niet zo meteen grijpbaar, maar wellicht gaat het over een sfeer van 'vrijmoedigheid', 'vrijpostigheid', 'vrolijk doen over vaste waarden', 'het optreden van de nar'. Het was dan ook geen grote verrassing dat *BL&K* iets met 'Gent' zou doen. Het uitgangspunt dat de mentoren hadden vooropgesteld, was tweevoudig: 'de Vraag' in relatie tot 'de Stad', i.c. Gent, of zoals het in hun teksten werd geformuleerd: 'De stad als vindplaats van vragen'.

Moniek Toebosch over dit uitgangspunt: 'Het stellen van vragen is voor de student niet zo gemakkelijk. Het opent de kans om de eigen grenzen af te tasten.' Voor Toebosch was het verkennen van de stad een essentiële opdracht. 'Daarom hebben we de studenten gevraagd om eerst in hun eentje de stad te verkennen, zonder iemand van DasArts erbij. Ze kregen één nacht hotel vergoed en hadden een 'reportage' over de stad te maken die later moest gepresenteerd worden.' Daarna gingen de studenten in groepjes de stad in in gezelschap van een chroniqueur, de auteur Pol Hoste. Met hem zijn wandelingen gemaakt, het parkoers werd uitgestippeld aan de hand van de vragen die de studenten nog hadden na hun eerste kennismaking met Gent.

Dirk Pauwels vindt de open structuur van het tweevoudig uitgangspunt interessant. De studenten werden als kunstenaar verplicht te

BL&K - Iesmoment met Gerard Mortier / Kurt Van der Elst

zoeken naar nieuwe individuele mogelijkheden. De openheid van dit soort opdracht zou eigenlijk voor theaterhuizen als Victoria ook mogelijk moeten zijn. Zoets in de aard van: er zijn de eerste bakens, een vaag project, de ploeg zondert zich drie maanden af, men werkt en ziet wat er uitkomt.

Dat de twee mentoren kozen voor een open opdracht met de stad als 'probleemstelling', reveleert iets van de verwachting die men heeft van 'de stad'. Kaderde de opdracht niet in die beproefde twintigste-eeuwse traditie die de stad ziet als brandpunt en broeiplaats van moderniteit en vernieuwing? 'De avant-garde troepte er samen, kunstenaars vonden er het kosmopolitisme uit. De stedelijke "chaos" reflecteerde en belichaamde de moderne conditie – een *condition métropolitaine* – die beheerst en vormgegeven, of verbeeld en bezongen moest worden.' (Bart Eeckhout). Of is dit te ver gezocht? Gent, misschien wel een grote provincie stad, heeft met die *condition métropolitaine* niet zoveel van doen. Daarenboven delen velen het modernistische geloof niet meer dat vernieuwende kunst de moderne stadservaring weergeeft.

Telefoonlokken

Wat er ook van zij, feit is dat beide mentoren, met de open opdracht 'stel vragen en doe iets met die stad' studenten wilden prikkelen, de teneur van *BL&K* wilden zetten, de pedagogische aanpak duidelijk wilden maken. 'De mentoren hebben als voornaamste taak de studenten ertoe te brengen de "juiste" vragen te stellen en met een "juiste" gevoeligheid met de zaken om te gaan.'

Het concrete verhaal van de studenten bij

die opdracht brengt enige kleur en relative-ring. Bij Mette van der Sijs viel onmiddellijk de (niet-)taalverwantschap tussen Nederland en Vlaanderen op. Nederlanders spreken met veel luider stem, je-en en jou-en veel. Voor haar was Gent echt wel buitenland. Zij raakte gefascineerd door het water in de stad, de bruggen, de vele 'doorkijkjes'. En toch was het leven in deze mooie stad voor haar op bepaalde terreinen een ramp. Neem nu de vele voorschriften waar de Belgen zich toch zo graag aan houden. Zoveel discipline tijdens het fietsen bijvoorbeeld. Getuigt dat van een sterke aanpassingsdrift bij de Belgen? Of is het een vorm van bescheidenheid?

De studenten hadden van de mentoren opdracht gekregen vragen uit te lokken in de 'stadskantoortjes'. Toebosch: 'Vooraf hadden we ook het concept van de "stadskantoortjes" bedacht; we lieten tafels en banken maken en die werden op acht plekken in Gent geïnstalleerd, in het gebouw van de VDAB, maar ook in de Fnac en in de bibliotheek. Studenten zaten er om vragen en verhalen bij het publiek uit te lokken.' Mette van der Sijs kreeg op haar vraag in haar stadskantoortje veel mooie antwoorden. Ze vroeg aan haar tafel in de VDAB mensen naar hun 'eerste verhaal'. Welk verhaal circuleert over jouw geboorte? Ze trof met die vraag bij de vele passanten een gevoelige plek: men praat hier duidelijk graag over.

Een andere student, Kees Roorda, lokte bij het publiek vragen uit door er in de Fnac zelf te formuleren en er betere uit te lokken bij de omstanders. 'Waarom kijk je omhoog?' flikkerde er op een scherm in de winkel. Kees Roorda lag ondertussen vlakbij, pal in de weg, naar boven te kijken. Sommige mensen stapten over